

Stoken in een goede relatie

*Met je partner naar
Schotlands whiskydistilleerderijen*

**Jurgen van Dijk
Jock en Ineke Shaw**

© 2018 Uitgeverij U2pi

Titel: Stoken in een goede relatie

Auteurs: Jurgen van Dijk, Jock en Ineke Shaw

Foto's: Ineke Shaw, Jock Shaw, Alan Close (Edinburgh)

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag

ISBN: 978-90-8759-799-3

NUR: 510

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

INHOUD

VOORWOORD door Antoinette de Koning, Hans Bresser en Auke Timmer	6
--	---

PROLOOG	10
----------------	----

OVER DE AUTEURS	13
------------------------	----

HOOFDSTUK 1 Naar Schotland: wat is handig om te weten?

Hoe je er komt	19
Autorijden in Schotland	28
Goede reistijd, midges	29
Kleding en schoeisel, tijdverschil	31
Zwemmen en duiken	32
Bevolking en werkgelegenheid	33
Taal	34
Geld	35
Eten en drinken, Haggis	36
Kamperen	41
Natuur en landschap	42
Ceilidhs en traditionele folkmuziek	44
Charity Shops	47
Textiel, wol en breien	47
De Schotse volksaard	50
Tartan, of Schotse ruit	51

HOOFDSTUK 2 Lowlands

Paisley	55
Robert Tannahill	57
Glasgow	63
New Lanark	68

Edinburgh (Auld Reekie)	71
HOOFDSTUK 3 Southern Highlands	77
Van Glasgow richting Aberfoyle, Trossachs	78
Stirling	80
Geschiedenis van Tullibardine Distillery	81
Van Glasgow richting Crianlarich	84
HOOFDSTUK 4 Campbeltown, Islay en Jura	91
Inveraray	91
Campbeltown	92
Highland Games	94
Islay (Binnen-Hebriden)	96
Jura (idem)	111
Corryvreckan draaikolk	112
HOOFDSTUK 5 Binnen-Hebriden	116
Oban	116
Iona en Staffa	119
Mull	120
Coll en Tiree, Colonsay	122
HOOFDSTUK 6 Fife	125
The Kingdom of Fife	125
Connectie met Nederland	129
HOOFDSTUK 7 Perthshire, Eastern Highlands, Angus	134
Scone Palace, Stone of Destiny	134
Keepers of the Quaich	140
Pitlochry	143
Zalmladder	146
Cairngorm Mountains	148

Angus	152
HOOFDSTUK 8 Northern Highlands	155
Route 500 en Route 501	156
Tomatin, speciale botteling dankzij Jock	157
HOOFDSTUK 9 Orkney	166
HOOFDSTUK 10 Rona, Raasay, Skye	175
Rona	175
Raasay, Calum's Road	180
Skye	181
HOOFDSTUK 11 Buiten-Hebriden	185
Eriskay, Whisky Galore	187
Machair	187
St. Kilda	188
Harris en Lewis	189
Stornoway	191
HOOFDSTUK 12 Speyside	198
Aberlour, big in France	201
Balvenie, van korrel tot borrel	201
Glenfarclas	202
Wandelen langs Speyside distilleerderijen	203
HOOFDSTUK 13 Ayrshire, Dumfries and Galloway	207
Ayrshire	207
Robert Burns	210
Het eiland Arran	212
Dumfries & Galloway	213

EPILOOG	220
DANKWOORD	222
REGISTER	223

Anstruther, Fife

VOORWOORD

Schotland. Je Tweede Vaderland. Dat kun je niet uitstippelen. Het overkomt je. Het begon vele jaren geleden, met promoties voor het fenomeen 'Schotse gerookte zalm'. Daar moest je natuurlijk wel iets van weten. Dus op naar Schotland. Kijken hoe die zalmen gekweekt, gerookt en gesneden worden. De plaats hiervoor was o.a. het Loch Fyne, aan de Westkust, waarin ze gekweekt werden en de Loch Fyne Oysterbar, waar ze gerookt en flinterdun gesneden werden. Van die mooie lange plakken. Nù is dit een aan te bevelen adres om van zalm en aanverwante visachtigen te genieten.

En als je wilt weten hoe zalmen zich in het wild gedragen, moet je de Highlands in. Aan de uitloper van het Loch Shin, tussen Lairg en Inveran, daar zie je ze springen, meters hoog tegen de watervallen en stroomversnellingen op, om naar hun paai-gronden te komen. Probeer ze maar eens te fotograferen. Je knipt altijd te laat.

Via allerlei Schotse delicatessen, die meer en minder succesvol bleken, maar waarvoor vele malen reizen naar Schotland nodig waren, werd de liefde voor dit land steeds groter.

Toen dan ook 'Whisky' om de hoek kwam kijken, was het Bingo. Geen twijfel mogelijk. De *Scotch Single Malt Whisky Society* werd opgericht in Nederland. Een club waarvan alleen de Nederlandse importeurs van Whisky, de leden waren. En Ad, mijn echtvriend, en ik de Uitvoerende Macht. Hiermee begon het Schotse avontuur pas echt.

Bussen vol whisky enthousiastelingen hebben we over de plas gevaren en gevlogen. Lang niet alleen de 'hij's' met hun 'zij's'. We spreken liever over 'de een' en 'de ander'. Want de dames laten zich echt niet onbetuigd, als het op interesse voor en

drinken van whisky aankomt. Maar er moet voor 'de ander' wel een alternatief voor de Whisky geboden worden.

Het is in het algemeen zo, dat de heren zich minder op culturele zaken richten. Dus is een goede balans noodzakelijk. Niet meer dan twee distilleries per dag, met tussendoor een shop-element, een kabeltocht naar een bergtop, een vismiddag, een wandeling, een kerk, een kasteelbezoek. Je krijgt dan de mooiste verhalen voorgeschoteld. In Cawdor Castle, tussen Inverness en Nairn, was de graaf van Cawdor enige jaren geleden gestorven. De gravin, nog vrij jong en bloedmooi, erfde het hele domein, maar niet genoeg geld om de successierechten te betalen. Gevolg: het kasteel kwam onder de Scottish Castle Trust, moest haar deuren in de zomer openen voor betalend publiek. De gravin moest die tijd maar ergens anders op het domein verblijven. Maar overal binnen stonden prachtige foto's in zilveren lijsten van deze beauty. Op mijn vraag aan de kamerheer, die ons rondleidde, waarom zij nooit hertrouwd was, zei hij: "Madam, many knocks on the door, but no reply".

Met Oldtimers dwars door de Highlands, over single track roads. Een belevenis. De brave Schot, die voor de eerste auto netjes in een parkeerholletje ging staan, geloofde zijn ogen niet, toen hij die hele karavaan langs zag komen : Bently's, Rolls Royces, Aston Martins. Nu is 'drinking and driving' natuurlijk niet zo'n goed idee. Dus op een enkele distillery na op de rustdag, werd dat meer cultuur en vooral natuur. Uiteraard de mooiste Hotels, liefst met golfbaan. Glen Eagles, St. Andrews.

Zo groeit je liefde voor Schotland naar ongekende hoogten. We hadden zelfs het plekje al uitgezocht, waar we later zouden gaan wonen. Maar toen kwamen er kleinkinderen en bleek de

liefde voor onze nazaten toch groter dan die voor dit bijzondere land.

Maar als je dit uitgebreide reisboek van Jock, Ineke en Jurgen hebt doorgewerkt, dan is Schotland gegarandeerd ook 'Je Tweede Vaderland' geworden.

Antoinette de Koning, mei 2018

Wij, Hans Bresser en Auke Timmer, kennen Jock en zijn vrouw Ineke al jaren. Jock is een van onze Brand-Ambassadors en reist het hele land door om ons voornaamste product aan de man te brengen: whisky. Als geboren Schot weet Jock talloze anekdotes te vertellen en kan hij groepen, soms zelfs uren achter elkaar, in zijn greep houden met zijn vaak humoristische verhalen en kennis over het product whisky.

Tijdens festivals en evenementen maken mensen een praatje met ons aan de stand en vaak horen wij de vraag: "Ik vind het heerlijk om in Schotland te zijn en verschillende whisky-distilleerderijen te bezoeken, maar mijn vrouw heeft het na de tweede distilleerderij wel gezien. Hebben jullie niet een paar tips voor me zodat er voor mijn vrouw ook iets leuks te zien en/of te doen is in de verschillende regio's van Schotland?"

Met dit boek hebben Jurgen van Dijk, Jock en Ineke Shaw, een antwoord proberen te geven op die vraag, gebaseerd op hun eigen ervaringen in Schotland.

In ons bedrijf is het vertellen over het product bijna net zo belangrijk als de kwaliteit van het product zelf. Jock, verteller van verhalen in hart en nieren kan dat als geen ander. Geheel op zijn eigen wijze. Ineke heeft dat aangevuld met veel kennis en achtergrondinformatie. En omdat ze het ook zat was om een groot deel van haar vakantie door te brengen in heel veel distilleerderijen terwijl er nog zoveel meer te zien en te doen is. Jurgen heeft zijn eigen ervaringen met Schotland en whisky op kundige wijze op papier weten te zetten. Dat kennen we van hem als schrijver voor het bekende magazine Whisky Passion.

Wij hopen dat u geniet van dit boek en later bij ons aan de stand op een van de festivals komt vertellen hoe u het advies in de praktijk hebt kunnen brengen. Wij bevelen het van harte aan!

Hans Bresser en Auke Timmer, juni 2018
www.bresserentimmer.nl

PROLOOG

De matrixborden lichten op, van 70 naar 50, en het verkeer gaat op de rem. Ik vloek een paar keer, wil niet op de eerste afspraak al te laat komen. Een halve minuut later zie ik al dat de opstopping heel erg meevalt: de file gaat naar rechts, de A27 op langs Utrecht Amelisweerd, en rechtdoor, naar de A12, rijdt het door, richting Arnhem. Ik beschouw het als een gunstig voorteken voor het project waarnaar ik onderweg ben. Om precies twee uur bel ik aan bij huize Shaw, in Arnhem. „Dat is een scherpe timing,“ zegt Ineke, terwijl ze de deur voor me opendoet. Jock komt van achter zijn laptop vandaan, waar hij bezig was met de boekhouding van zijn bedrijf.

10 oktober 2016 is de start van dit boek. Eigenlijk al eerder, het moment dat Jock en ik elkaar spraken over de mogelijkheid van een boek, maar vandaag beginnen we met de planning en uitwerking, waarbij ook Ineke betrokken is. Waarom een boek, zult u zich afvragen, in deze tijd van internet? Omdat op internet hele nuttige informatie staat, maar mensen als Jock, Ineke en ondergetekende meerwaarde hebben. Jock omdat hij als geboren Schot uit een familie werkzaam in de whisky-industrie vrijwel elke distillery in Schotland kent, een fenomenaal geheugen heeft en overloopt van anekdotes. Ineke omdat zij oog heeft voor wat de partner van de whisky-liefhebber zoekt, een groot liefhebber is van de Schotse natuur en de perfecte inschatting maakt van de balans die elke reis moet hebben. En ondergetekende omdat hij toch ook een keer of veertien in Schotland is geweest, geen lekkerder drank op de wereld kent dan whisky en bovendien een zeer begenadigd schrijver is. Op die manier ontstond op de 10^e oktober 2016 het idee als team te gaan samenwerken aan een boek dat meer biedt dan het internet (maar daar van tijd tot tijd naar verwijst:

websites met openingstijden, prachtige foto's en Schotse muziek willen we u natuurlijk niet onthouden). Wij raden ook aan een paar boeken van tevoren te lezen waardoor u meer te weten komt over de cultuur en de geschiedenis van het gebied dat u wilt bezoeken. Dat is het mooie van deze tijd: je plukt overal wat je nodig hebt. *The best of both worlds*: de digitale en de papieren.

Aanleiding voor dit boek is de zoektocht van twee partners waarin er een whisky liefhebber is, maar de ander niet of minder en die naar een geweldige vakantie samen op zoek zijn. Een veelgehoorde klacht van de partners van fervente whisky liefhebbers is dat aan een distillery niet zo heel veel aan is. Zoals de vriendin van een goede vriend het steeds verwoordt: „Als je er een hebt gezien heb je ze allemaal gezien.” Het is steeds hetzelfde, vinden veel vrouwen: je loopt van A tot Z door de distilleerderij, je ziet wat blinkende ketels en je proeft een glaasje.” En dan, met manlief op naar de volgende? Of gaan we dan ook naar een mooi aangelegde tuin, een craft shop en wandelen langs steile kliffen in de hoop dolfijnen te spotten? Als het aan dit boek ligt combineren we een distillery met een attractie in de omgeving daarvan. Dit boek is dus eigenlijk vitaal om je relatie tijdens de vakantie naar Schotland goed te houden! Onmisbaar in je bagage.

Voor ons als samenstellers van het boek was het een genoegen vele maandagen virtueel in Schotland te verkeren als we weer nieuwe elementen bespraken. Dat alleen al maakte het meer dan de moeite waard dit boek te maken. We hopen dat dat plezier op u als lezer afstraalt!

Het boek is ingedeeld in regio's, waarbij de samenstellers rekening hebben gehouden met de haalbaarheid van zowel

het bezoeken van distilleerderijen als nabije attracties binnen een reis van een, twee of meer weken, of vanuit een weekendje weg naar grote steden als Glasgow en Edinburgh. Attracties moet u overigens breed zien. Het kan ook de sterrenhemel op Rona zijn, dolfijnen in de Moray Firth, de vaak gesignaleerde Nessie in Loch Ness of de Gaelic taal op de Buiten-Hebriden.

Werken aan de keukentafel, Schotse koffiebekers van Anta

Schotland telt momenteel 115 distilleerderijen, maar er komen er jaarlijks nog bij. We hebben een selectie gemaakt van die stokerijen die meer dan de moeite waard zijn èn in de buurt liggen van een attractie waar zowel de partner als de whisky liefhebber iets mee kunnen. We zijn naast achtergrondinformatie over Schotland en soms een kort stukje geschiedenis gekomen tot de volgende regio's: Lowlands, Southern Highlands, Perthshire, Angus en Fife, Northern Highlands,

Speyside, Arran, Islay, Skye, Binnen- en Buiten-Hebriden, Orkney, Ayrshire, Dumfries & Galloway.

Zoals met elke vakantie is de voorpret een deel van het reisplezier. Wij adviseren u het boek 'Stoken in een goede relatie' al ruim van tevoren ter hand te nemen, met daarbij een dram van uw favoriete whisky (een glaasje appelsap mag natuurlijk ook). Zodat u goed beslagen ten ijs komt. Of zoals de Schotten zeggen: *'be ye well prepared for the road'*.

Veel lees- en reisplezier.

Nieuwegein/Arnhem,
Mei 2018
Jurgen van Dijk
Jock en Ineke Shaw

OVER DE AUTEURS

Jurgen van Dijk

Jurgen van Dijk, geboren in Den Bosch, opgegroeid in Helvoirt en later in Utrecht, heeft twee dochters en woont in Nieuwegein. Hij verdiende zijn sporen als tekstschrijver voor uitgevers, bij het Algemeen Nederlands Persbureau en in de dagbladjournalistiek. Hij werkte op de redacties van het Utrechts Nieuwsblad in Houten, Zeist en Utrecht als verslaggever en op de redactie van het Algemeen Dagblad in Rotterdam als eindredacteur. Daarna ging hij verder als freelancer voor zijn eigen tekstbureau (www.sinds1963.nl), onder meer bij het magazine Whisky Passion (www.whiskypassion.nl), het onderwijsmagazine Naar School! (basis- en voortgezet openbaar onderwijs, www.vosabb.nl) en werkt hij parttime bij slijterij Gall & Gall (www.gall.nl). Daar adviseert hij klanten over wijn, gedistilleerd en speciaal bier. Whisky vond en vindt hij altijd de lekkerste alcoholische drank die er bestaat. Hij heeft whiskymakers in Nederland en in Schotland geportretteerd, verhalen geredigeerd en zelf geschreven. In oktober 2016 besloten hij en Jock samen met

Ineke dit boek te schrijven: *Stoken in een goede relatie. Met je partner naar Schotlands whiskydistilleerderijen*. Jurgen van Dijk bezocht Schotland vaak, eerst met vrouw en kinderen, later met fotograaf voor Whisky Passion en als werkstage op het eiland Islay, bij distilleerderij Bruichladdich, op uitnodiging van whiskymaker Jim McEwan. Het is een heerlijk land voor wandelingen, buiten zijn en historie. Hij ziet graag een distilleerderij aan het werk en kan gefascineerd raken door de warehouse, waar de vaten whisky jarenlang liggen te rijpen, in zijn ogen het mooiste onderdeel van een stokerij. In en buiten de slijterij gaat hij altijd voor de smaak. Waar veel klanten voor de prijs en het merk gaan maakt Jurgen hen altijd duidelijk dat de smaak de belangrijkste factor van een drank is. Voor de smaak kom je altijd terug.

Jock Shaw

Ik woon al 38 jaar in Nederland en ben getrouwd met Ineke, die ik 40 jaar geleden in een kibbutz in Israël heb ontmoet. Ik ben geboren in de stad Paisley, vlakbij Glasgow. Ik sprak het

lokale dialect 'Glaswegian', ook bekend als 'Lallan Scots'. Het dialect van Paisley verschilt nauwelijks van dat van Glasgow. Nog steeds als ik weer thuis ben in Schotland, spreek ik dit taaltje dat voor veel mensen totaal niet te verstaan is. Zoals Oost-Gronings voor mij, of Fries. Toen ik een kleine jongen was, was er een grote opslagplaats van *Grants Whisky Bond* vlak bij ons huis. De geur van whisky was min of meer altijd in de lucht en zelfs nu brengt die geur mij terug bij mijn vroege jeugd. De bushalte waar wij de bus namen richting de stad, was vlak voor de ingang van *Grants Whisky Bond*. Als kleine jongen was ik onder de indruk van de grote Duitse herders die samen met de bewaking de boel in de gaten hielden. Zowel mijn vader als mijn moeder werkten in de whisky-industrie, bij *Scottish and Newcastle Breweries*, eigenaars van distilleries, bars en hotelketens. In eerste instantie was ik helemaal niet van plan om met whisky te gaan werken. Ik heb jarenlang voor justitie gewerkt en in de (forensische) psychiatrie. Wel gaf ik af en toe met veel plezier een whiskyproeverij voor vrienden en kennissen. Ik maakte er muziek bij en kon er veel humor in kwijt. Dit leidde tot steeds meer vraag en tot allerlei ontmoetingen. Op een gegeven moment werd ik door het bedrijf *Bresser en Timmer*, dat veel whiskymerken in Nederland importeert, gevraagd om voor hen de tastings en masterclasses te geven. En als Brand Ambassador de whisky's van hun assortiment te promoten. Ik kon mijn reguliere baan opzeggen en begon mijn eigen bedrijf: *Scotch and Folk*. 'Scotch' spreekt voor zich, maar 'Folk' verwijst naar mijn liefde voor Folkmusic en met name Schots-Ierse folk. En jaren geleden begon ik met mijn Vlogs, te vinden via mijn website. Als grote liefhebber van whisky voel ik me verbonden met alle whiskymerken.
www.scotchandfolk.nl

Ineke Shaw-Kwint

Vaak wordt mij gevraagd of ik ook whisky drink. Het antwoord is ja, voor af en toe. Op een rustige wintermiddag bijvoorbeeld, als je alle tijd hebt, bij een muziekje en een goed gesprek. Ik heb groot respect voor het ambachtelijke proces van het maken van whisky. Ik ben geboren en getogen in Harderwijk en ontmoette Jock dus in Israël. We woonden aan het begin van ons huwelijk in Paisley en in Glengarnock (Ayrshire), waardoor ik de Schotse taal en cultuur leerde kennen. Het was een tijd van grote economische malaise en stakingen waardoor het een heel ander Schotland was dan vandaag de dag. Van single malt whisky had nog bijna niemand gehoord. Whisky was een duur goedje dat vooral met Oud en Nieuw werd gedronken, daar werd voor gespaard. We verhuisden in de zomer van 1978 naar Nederland waar onze vier kinderen zijn geboren. Ik werk bij een instelling voor beschermd wonen, heb een volkstuin vlak bij ons huis en we zijn opa en oma van drie geweldige kleinzootjes.

Regelmatig gaan we naar Schotland, meestal een combinatie van familie- en vriendenbezoek en vakantie. Zodoende hebben we een groot deel van het land verkend, veel distilleerderijen bezocht en nieuwe mensen leren kennen. Voor mij heeft de Schotse natuur, de stilte, het prachtige landschap de allergrootste aantrekkingskracht. Ik raak niet uitgekeken en verlang er altijd weer naar terug. Dat je onverwacht oog in oog kunt komen te staan met een edelhert of een adelaar hoog in de lucht ziet zweven vind ik fantastisch.

We spelen ook meer dan tien jaar samen in een Schotse Ceilidh-band, dat geeft extra motivatie om naar Schotland te gaan. Voor muzikale inspiratie, om folkbands in actie te zien en zelf te oefenen met het Ceilidh dansen. Verder ben ik erg

geïnteresseerd in textiel en breien en ook daaraan kan ik in Schotland mijn hart ophalen. Van de vele vakantiefoto's is er een aantal in dit boek gebruikt. Hoe leuk is dat? De laatste jaren werd het veelvuldig bezoeken van distilleerderijen een doel in de vakanties omdat Jock zeer actief werd met zijn bedrijf *Scotch & Folk*. Na er een paar gezien te hebben begon ik me te vervelen en ging ik foto's of filmpjes van Jock maken voor zijn website. Al snel kwamen we tot een compromis door onze interesses te combineren. Zoals dat gaat in relaties; geven en nemen. Dat resulteerde in leuke, gevarieerde vakanties waar we allebei enorm van genieten. Toen volgde een ontmoeting met Jurgen tijdens een whisky-presentatie en nu dan dit boek. Ik hoop dat u het met veel plezier zult lezen en inspiratie opdoet voor een geweldige vakantie in Schotland samen.

*Ineke bij The Crail Pottery, Fife
(foto: Jock Shaw)*